

**Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Wysokie Mazowieckie do 2023r.
z perspektywą do 2027 r.**

w latach 2021- 2022

Sporządził: Michał Ciemiecki

2023 ROK

1. Cel przygotowania raportu

Celem raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska jest przedstawienie realizacji zadań zapisanych w tym dokumencie. Raport obrazuje podjęte działania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy w latach 2021- 2022. Porównanie uzyskanych efektów daje odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu udało się zrealizować przedsięwzięcia przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie do dnia 31 grudnia 2022 r.

Program Ochrony Środowiska daje wytyczne do formułowania polityki ochrony środowiska na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie. Zawarte w nim zadania pozwolą nie tylko na zapewnieniu polepszenia się warunków środowiska naturalnego, ale także wpłyną pozytywnie na warunki życia mieszkańców i zagwarantują stały rozwój gospodarczy.

2. Podstawa prawna wykonania raportu

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2256 ze zm.) w celu realizacji polityki ekologicznej państwa nałożyła na wszystkie szczeble administracji samorządowej obowiązek opracowania programów ochrony środowiska. Wykonując ten obowiązek przygotowano dokument pn. " Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie do 2023 z perspektywą do 2027 r.", który przyjęty został uchwałą Rady Gminy Wysokie Mazowieckie Nr 136/XX/20 z dnia 30 grudnia 2020 r.. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy POŚ organ wykonawczy gminy co 2 lata sporządza raport z wykonania programu, który przedstawia radzie. Niniejszy dokument stanowi raport z wykonania programu ochrony środowiska w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.

3. Stan środowiska przyrodniczego

• Ukształtowanie i geomorfologia terenu

Na obszarze gminy rozciągają się równinne obszary wysoczyznowe o rzeźbie z dominacją powierzchni płaskich, silnie zdenudowanych, miejscami łagodnie rozcięte formami dolinowymi. Pod względem morfologicznym jest to typ rzeźby polodowcowej.

Najniżej położony obszar na terenie gminy znajduje się w dolinie rzeki Brok i wynosi 130 m n.p.m. Najwyższe wzniesienie znajduje się na południowy wschód od miejscowości Tybory – Olszewo i jest położone na wysokości 164,6 m n.p.m. Deniwelacja terenu wynosząca 34,6 m świadczy o raczej monotonnym charakterze rzeźby.

Spadek terenu w większości obszaru nie przekracza 2%. Jedynie w obrębie zboczy dolin oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie nachylenie powierzchni wynosi powyżej 2% i lokalnie powyżej 5%.

Największą formą wklęsłą jest dolina rzeki Brok, rozcinająca centralną część wysoczyzny, mająca przebieg ze wschodu na południowy zachód. Zarówno dno doliny rzeki Brok, jak również dolin Jabłonki, Śliny, Mieni i ich dopływów są z reguły płaskie i ograniczone niewysoką, lecz dość wyraźnie zaznaczającą się morfologicznie krawędzią.

Pozostałością po zlodowaceniu są obniżenia pochodzenia powytopiskowego o zróżnicowanej wielkości oraz kształtach i płaskich dnach. W ich sąsiedztwie obserwuje się występowanie form wypukłych pochodzenia fluwioglacjalnego, reprezentowanych przez pagórki kemowe o wysokości względnej od około 5 m do około 12 m. Największe zgrupowanie tych form występuje wzdłuż północnej granicy gminy w rejonie miejscowości Tybory-Kamianka oraz Gołasze-Puszcza.

- **Budowa geologiczna**

Gmina Wysokie Mazowieckie pod względem tektonicznym znajduje się w obrębie Obniżenia Podlaskiego wchodzącego w skład Platformy Wschodnioeuropejskiej. Obniżenie wypełnione jest osadami z paleogenu i neogenu.

Granitoidy z okresu prekambru są przykryte osadami ery paleozoicznej i mezozoicznej oraz z okresu paleogenu. Miąższość pokrywy z okresu neogenu dochodzi do 130 - 170 m. Osady te powstały w wyniku zlodowaceń począwszy od podlaskiego do środkowopolskiego. Reprezentowane są one przez gliny zwałowe i osady rzeczne.

Najstarszymi utworami paleogenu występującymi na powierzchni są ility, mułki i piaski zastoiskowe stadiału północno mazowieckiego. Przeważająca część obszaru gminy jest zbudowana z glin zwałowych. Piaski, żwiry i głazy lodowcowe budują zniszczone formy morenowe. Piaski i żwiry kemów biorą udział w budowie wzgórz w północnej części gminy na północ od Gołasz-Górk i Gołasz-Puszczy.

Piaski i piaski sandrowe występują w północno – zachodniej części gminy, na północny – zachód i południowy – zachód od miasta Wysokie Mazowieckie oraz na wschód od doliny rzeki Śliny.

W holocenie w dolinach rzecznych akumulowane były mułki i piaski rzeczne, a w zagłębieniach namuły i torfy.

- **Wody powierzchniowe i podziemne**

Wody powierzchniowe

Wysoczyzna Wysokomazowiecka stanowi dział wodny Bugu i Narwi. Linia działu wodnego dzielącego obszar zlewni Narwi i Bugu przebiega ze wschodu na zachód poczynając od miejscowości Faszczce i Kalinowo-Czosnowo do okolic wsi Jabłoń-Uszyńskie. Dopływy Narwi i Bugu oraz liczne bezimienne niewielkie ciek wodne tworzą lokalną sieć rzeczną o dość dużym współczynniku gęstości.

W dorzeczu Narwi położona jest północna część gminy Wysokie Mazowieckie. Głównym odbiornikiem wszystkich wód powierzchniowych z tego terenu są rzeki: Jabłonka i Ślina (bezpośrednie dopływy Narwi), których źródła znajdują się na terenie gminy. Do rzek tych wpływają liczne mniejsze dopływy z terenu gminy.

Centralna i południowa część obszaru gminy znajduje się w dorzeczu Bugu. Oprócz niewielkiej części obszaru gminy na południowym wschodzie, która jest odwadniana przez rzekę Mień, pozostała część jest odwadniana przez rzekę Brok oraz jej dopływ Brok Mały. Brok jest największą rzeką w obrębie gminy Wysokie Mazowieckie, przepływa przez jej centralną część ze wschodu na południowy – zachód. Charakteryzuje się małym przepływem, jest uregulowany i posiada mało zasobną w wodę zlewnię.

Poniższa tabela obrazuje dane dotyczące: eksploatacji ujęcia wody, stacji uzdatniania i wodociągu w okresie sprawozdawczym.

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość zużytej wody w m ³ w 2021r	Ilość zużytej wody w m ³ w 2022r
1.	Woda pobrana z ujęcia Jabłonka Kościelna	422 628	399 780
2.	Woda pobrana na własne cele technologiczne	11 226	13 944

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość zużytej wody w m ³ w 2021r	Ilość zużytej wody w m ³ w 2022r
1.	Woda pobrana z ujęcia Kalinowo-Czosnowo	87 769	78 286
2.	Woda pobrana na własne cele technologiczne	1 677	1 298

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość zużytej wody w m ³ w 2021r	Ilość zużytej wody w m ³ w 2022r
1.	Woda pobrana z ujęcia Mazury	15 220	15 475
2.	Woda pobrana na własne cele technologiczne	358	386

Woda pobrana z ujęć w Jabłonce Kościelnej, Kalinowie-Czosnowie oraz Mazurach przeznaczona do spożycia przez ludzi jest co najmniej raz na kwartał badana przez akredytowane laboratorium Inspekcji. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wysokiem Mazowieckiem w 2021 oraz 2022 roku na podstawie wykonywanych badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych próbek wody z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę, stwierdził, iż woda podawana do sieci w różnych losowo wybranych przyłączach odpowiadała warunkom mikrobiologicznym, fizykochemicznym i organoleptycznym.

Przesyłane przez organ kontrolny oceny jakości wody są publikowane na stronie Urzędu Gminy Wysokie Mazowieckie w celu podania ich do publicznej wiadomości.

W badaniach wykonywanych przez laboratorium akredytowane przez Polskie Centrum Akredytacji określane są m.in. takie parametry wody przeznaczonej do spożycia:

- barwa
- mętność
- stężenie jonów wodoru (ph)
- przewodność w 25° C
- zapach
- smak
- liczba bakterii grupy coli w 100 ml wody
- liczba Escherichia coli w 100 ml wody
- ogólna liczba mikroorganizmów w 1 ml wody (metodą posiewu w głębego)

Wody podziemne

Badane wody głębinowe na terenie gminy Wysokie Mazowieckie kwalifikują się generalnie do wód o wysokiej jakości, natomiast wody gruntowe klasyfikowane były najczęściej jako wody o niskiej jakości (klasa III). Podstawą zakwalifikowania wód do III klasy jakości było najczęściej przekroczenie dopuszczalnych stężeń wskaźników toksycznych – głównie azotanów i azotynów.

Na terenie gminy występują dwa poziomy wodonośne w utworach paleogenu. Pierwszy z nich znajduje się na głębokości od 1 m do kilkunastu metrów pod powierzchnią ziemi. Wody z tego poziomu wodonośnego wykorzystywane są przez studnie gospodarskie. Z uwagi na dość płytkie występowanie wód oraz możliwość zanieczyszczeń wody z tego poziomu nie nadają się w zasadzie do zaopatrzenia w wodę ludności. Wody z drugiego poziomu wodonośnego ujmowane są przez studnie głębinowe (wiercone) stworzone dla potrzeb wodociągu w Wysokiem Mazowieckiem oraz studnie zaopatrujące w wodę instytucje i zakłady przemysłowe na obszarze gminy.

Poniższa tabela przedstawia charakterystykę studni głębinowych, z których pobierana jest woda dla poszczególnych wodociągów.

Parametry studni głębinowych

	Numer studni	Głębokość studni (m)	Wydajność studni (m ³ /godz.)	Rodzaj studni
wodociąg „Kalinowo Czosnowo”	SW1	115	45	podstawowa
	SW2	133	93	podstawowa
wodociąg „Mazury”	SW1	80	70	podstawowa
	SW2	83	70	podstawowa
wodociąg „Jabłonka Kościelna”	SW1	81	78	podstawowa
	SW2	84	66	podstawowa

• Warunki glebowe

W gminie Wysokie Mazowieckie występują stosunkowo dobre gleby. Na obszarze tym występują przede wszystkim gleby brunatne właściwe i wylugowane oraz gleby pseudobielicowe. Gleby te tworzą się z piasków naglinowych i glin zwałowych lekkich. Gleby te wytworzone są ze żwirów i piasków słabo gliniastych i gliniastych. W dolinie rzeki Brok występują gleby hydrogeniczne.

Poniższa tabela przedstawia występujące na terenie gminy kompleksy glebowe. Kompleksy glebowo-rolnicze to zespoły różnych gleb o zbliżonych właściwościach rolniczych i podobnym użytkowaniu. Określając kompleks gleby uwzględnia się charakter samej gleby, warunki klimatyczne, stosunki wodne i rzeźbę terenu.

Kompleksy glebowe

	kompleks	powierzchnia (w ha)
grunty orne	2 – pszenney dobry	5052
	3 – pszenney wadliwy	21
	4 – żytni bardzo dobry	1063
	5 – żytni dobry	921
	6 – żytni słaby	1602
	7 – żytni bardzo słaby	130
	8 – zbożowo-pastewny mocny	1043
	9 – zbożowo-pastewny słaby	268
	razem	10100
użytki zielone	2z – średnie	1048
	3z – słabe lub bardzo słabe	763
	razem	1811
	grunty rolne nieprzydatne	38
	użytki rolne ogółem	11949
	tereny pozostałe	4662

Na terenie gminy dominują gleby kompleksu pszennego dobrego i żytniego. Gleby te zajmują największą powierzchnię w południowej i zachodniej części gminy. Posiadają one wyjątkowo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, praktycznie bez ograniczeń można je wykorzystać do

wszystkich kierunków upraw. Gleby te podlegają bezwzględnej ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze.

Klasy bonitacyjne gleb wyznaczają ich jakość pod względem wartości użytkowych uwzględniając żyzność, stosunki wodne, stopień kultury gleby i trudność uprawy w powiązaniu z agroklimatem, rzeźbą terenu oraz niektórymi elementami stosunków gospodarczych. W oparciu o te kryteria gleby zalicza się do odpowiednich klas bonitacyjnych.

Klasy bonitacyjne gleb

	klasa	powierzchnia (w ha)
grunty orne	III a	160
	III b	1415
	IV a	3893
	IV b	2175
	V	1952
	VI	284
razem		9879
użytki zielone (łąki i pastwiska)	III	89
	IV	952
	V	633
	VI	72
razem		1746
grunty pod lasami		3743

Na terenie gminy największy odsetek gruntów orných stanowią gleby klasy IV (a i b) - gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych.

Duży odsetek stanowią także gleby klasy III (a i b) - gleby orne średnio dobre. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne. Odznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji.

Najmniejszy odsetek powierzchni w gminie zajmują gleby najsłabsze VI klasy bonitacyjnej.

• Warunki klimatyczne

Klimat gminy Wysokie Mazowieckie jest charakterystyczny dla obszaru północno wschodniej Polski. Według podziału Wosia na regiony klimatyczne Polski gmina leży na obszarze zaliczanym do Regionu środkowo-mazurskiego. Panuje tu klimat umiarkowany przejściowy kształtowany przewagą wpływów mas kontynentalnych.

Obszar klimatyczny, w którym znajduje się gmina Wysokie Mazowieckie charakteryzuje się średnią temperaturą powietrza w styczniu -4°C , w lipcu $+18^{\circ}\text{C}$. Średnia roczna amplituda kształtuje się na poziomie ok. $23,5^{\circ}\text{C}$.

Zima trwa w tym regionie około 105 dni, lato natomiast około 90 dni w roku. W ciągu roku obserwuje się średnio około 127 dni z przymrozkami oraz ok. 65 dni mroźnych (z temperaturą poniżej 0°C) i około 36 dni bardzo mroźnych, w których temperatura spada poniżej – 10°C.

Notuje się tu średnio ok. 55 dni pogodnych oraz 132 dni pochmurne. Roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie 560 mm. Szata śnieżna utrzymuje się na terenie gminy przez 85 dni w roku. Średnio w ciągu roku dominują wiatry zachodnie i południowo – zachodnie. W styczniu przewaga wiatrów południowo - zachodnich, w lipcu zachodnich.

Długość okresu wegetacyjnego kształtuje się na poziomie od 200 – 210 dni w roku, co jest charakterystyczne dla północnej i wschodniej części Polski. Okres wegetacyjny rozpoczyna się w pierwszej połowie kwietnia i trwa do pierwszej połowy października.

- **Szata roślinna i świat zwierzęcy**

Świat roślinny na obszarze gminy Wysokie Mazowieckie jest stosunkowo mało zróżnicowany. Niewielki odsetek powierzchni gminy zajmują typy siedliskowe lasów mieszanych z drzewostanem dębowym, bór świeży, ols i ols jesionowy. Dużą część drzewostanów w lasach stanowią drzewostany sosnowe.

Z drzew najpowszechniej występującymi gatunkami są: brzoza brodawkowata, czeremcha amerykańska i zwyczajna, dąb szypułkowy, grab pospolity, jodła kalifornijska, jesion wyniosły, jarzab pospolity i jarzab szwedzki, kasztanowiec, klon jawor i klon pospolity, lipa drobnolistna, modrzew europejski, robinia biała (akacja), świerk biały, świerk pospolity, sosna czarna i pospolita, topola biała i topola czarna, wierzba biała, wierzba iwa, wiąz szypułkowy, wiśnia wonna, żywotnik zachodni.

Krzewy licznie reprezentowane są przez: bez czarny, bukszpan, berberys, cis pospolity, dereń biały, forsycja, irga błyszcząca, jałowiec babiński, jaśminowiec wonny, kalinę koralową, kruszynę pospolitą, leszczynę pospolitą, lilak pospolity różne odmiany, porzeczkę alpejską, porzeczkę czerwoną, różę, śnieguliczkę białą, śliwę ałycza, trzmielinę pospolitą, wierzbę szarą, żywotnik zachodni.

Na terenie gminy Wysokie Mazowieckie różnorodność gatunkowa zwierząt związana jest z położeniem gminy w sąsiedztwie Narwiańskiego Parku Narodowego. Najpowszechniej występują: traszka zwyczajna, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, rzekotka drzewna, jeż, kret, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, żaba trawna, żaba śmieszka, nocek łydkowłosy, łoś, nocek rudy, wiewiórka pospolita, wilk.

Na terenie gminy Wysokie Mazowieckie gniazduje wiele gatunków ptaków m.in.: bocian biały, bocian czarny, gęś krótkodzioba, gęś mała, kania mała, myszołów włośchaty, orlik grubodzioby, orzeł przedni, czajka, kukułka, płomykówka, puchacz, skowronek borowy, dymówka, oknówka,

pliszka, strzyżyk, słowik szary, drozd, kos, cieniówka, muchołówka szara, szpak, wróbel, zięba, szczygieł, czyż, gil.

- **Obszary chronione**

Na obszarze gminy Wysokie Mazowieckie według danych powierzchni lasów zajmują 2281 hektarów. Średnia lesistość gminy wynosi ok. 14 %. W strukturze siedliskowej lasu dominują bory sosnowe, dębowo – sosnowe i dąbrowy.

We wschodniej i zachodniej części gminy znajdują się lasy spełniające funkcje ochrony przeciwpowodziowej. Stanowią je 22 kompleksy zajmujące powierzchnię od 2 do 18 ha, o łącznej powierzchni około 130 ha.

Na terenie gminy nie występują obszary objęte ochroną prawną. Występują jedynie dwa pomniki przyrody:

- wiąz szypułkowy w m. Mystki-Rzym, wysokość – 21 m,
- aleja lip w miejscowości Wiśniówek, wysokość 21 – 29 m.

4. Realizacja poszczególnych przedsięwzięć, zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie.

- **Zanieczyszczenia powietrza**

Na obszarze gminy Wysokie Mazowieckie nie ma stacji pomiarowych. Jakość powietrza jest określana i badana na terenie województwa przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Wielkości dopuszczalnych poziomów stężeń niektórych substancji zanieczyszczających w powietrzu określone są w rozporządzeniu ministra środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r. poz. 845). Jak wynika z informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska obszar gminy Wysokie Mazowieckie podobnie jak obszar powiatu Wysokomazowieckiego znajduje się w strefie zanieczyszczeń klasy A, w której poziom stężeń substancji w powietrzu nie przekracza wartości dopuszczalnej.

W gminie Wysokie Mazowieckie nie występują praktycznie żadne większe źródła emitujące zanieczyszczenia do powietrza. Na terenie gminy oraz w jej sąsiedztwie dominują niewielkie źródła emisji zanieczyszczeń powietrza. Stan atmosfery ulega nieznacznemu pogorszeniu w okresie zimowym. Źródłem zanieczyszczeń w tym okresie są paleniska domowe. Do liniowych źródeł zanieczyszczeń, wpływających na jakość powietrza atmosferycznego, należy zaliczyć trasy komunikacyjne. Ponadto, na jakość powietrza wpływa kierunek przeważających wiatrów, które mogą przenosić zanieczyszczenia z dalszych, bardziej uprzemysłowionych, a co za tym idzie – bardziej zanieczyszczonych obszarów w Polsce i Europie.

Stan zanieczyszczenia powietrza jest jednym z najbardziej zmiennych stanów środowiska. W znaczącym stopniu zależy od wielkości chwilowych emisji ze źródeł zlokalizowanych na terenie gminy oraz od wielkości transgranicznej migracji zanieczyszczeń.

Szkoły na terenie Gminy oraz sam budynek Gminy posiadają kotłownie gazowe i olejowe, co w znaczącym stopniu ogranicza emisję szkodliwych związków do powietrza. W celu ograniczenia emisji pyłów do środowiska naturalnego w roku 2021 oraz 2022 dokonywano remontów i modernizacji następujących dróg:

- 2021 r.

1) remontdrogi powiatowej Nr 2075B na odcinku Wólka Mała – Świątek-Nowiny w lokalizacji rob.: 0+000 - 2+800 – 518 579,24 zł;

2) budowa drogi dojazdowej do pól w m. Brzóska Falki (Trakt Suraski) – 112 366,04 zł, z czego wkład własny – 57 366,04 zł, pomoc finansowa z Województwa Podlaskiego- 55 000,00 zł;

3) remonty dróg masą bitumicznych, kruszywem, remonty, remonty przepustów, w tym m.in.:

- remont drogi gminnej 107921B Świątek-Wielki - Świątek-Nowiny – 1 914 679,85 zł,

- remont nawierzchni bitumicznej w m. Miodusy - Wielkie – 85 047,17 zł,

- remont nawierzchni bitumicznej w m. Kalinowo - Czosnowo – 78 686,10 zł,

- remont nawierzchni bitumicznej w m. Buczyno-Mikosy – 110 596,68 zł;

4) przebudowa drogi gminnej o dł. 200 mb. w m. Osipy-Lepertowizna położonej na działkach o nr ew. 20/3, 171, 153/3, 153/5 – 40 051,90 zł;

5) przebudowa drogi gminnej w m. Osipy -Wydziory Pierwsze (dł. 0,620 km) – 244 565,82 zł, z czego wkład własny – 97 046,33 zł, dofinansowanie z FDS 147 519,49 zł (dochody

z roku 2020);

- 6) remont drogi gminnej w m. Jabłonka Kościelna o dł. ok 200 m. (od drogi powiatowej do cmentarza parafialnego) – 85 735,67 zł;
- 7) wykonanie nawierzchni asfaltowej na odcinku drogi gminnej w m. Osipy-Kolonia (działka 173, długość odcinka ok. 70 mb.) – 12 106,15 zł;
- 8) ułożenie betonowych płyt ażurowych w m. Brzóska-Falki – 77 000,00 zł;
- 9) utwardzenie pobocza drogi gminnej w m. Jabłoń-Uszyńskie - zakup płyt ażurowych – 6 500,12 zł

- 2022 r.

- 1) remonty dróg (remonty przepustów, dostawa żuźla, pospółki, żwiru i piasku, remont nawierzchni bitumicznych, praca równiarki,) – 3.037.843,21 zł, w tym m. in:
- 2) remont drogi gminnej na działce nr 119 w m. Osipy-Wydzioły Drugie – 204.315,30 zł,
- 3) remont drogi gminnej na działce nr 176 i 21/2 w m. Osipy-Kolonia i na działce nr 122 w m. Osipy Wydzioły Drugie – 194.986,98 zł,
- 4) remont drogi gminnej nr 107931B na odcinku Gołasze-Puszcza - Gołasze-Górki – 1.475.715,88 zł, z czego kwota 644.355,39 zł to środki z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg,
- 5) remont drogi gminnej w m. Brzóska-Markowizna – 65.881,88 zł,
- 6) remont drogi gminnej w m. Kalinowo-Czosnowo – 113.248,56 zł,
- 7) remont drogi gminnej w m. Nowe Osipy – 198.929,75 zł,
- 8) remont drogi gminnej w m. Faszczce – 49.544,40 zł,
- 9) remont drogi gminnej w m. Tybory-Olszewo – 24.846 zł,
- 10) remont drogi gminnej w m. Jabłonka-Świerczewo – 32.403,12 zł,
- 11) remont drogi gminnej w m. Gołasze-Górki – 31.870,32 zł,
- 12) remont poboczy poprzez ułożenie płyt ażurowych w m. Jabłoń-Uszyńskie – 14.145 zł,

Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”

Dnia 20 lipca 2019 roku w Suwałkach Gmina Wysokie Mazowieckie – reprezentowana przez Pana Wójta Krzysztofa Krajewskiego, zawarła porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku mające na celu udzielanie niezbędnych informacji dla mieszkańców mających zamiar skorzystać z programu. Dnia 29 grudnia 2020 roku podpisano aneks do porozumienia określający zasady promocji Programu Czyste Powietrze przez Gminę Wysokie Mazowieckie. Ostateczny kształt współpracy w ramach wdrażania programu Czyste Powietrze został opisany w kolejnym Aneksie do porozumienia podpisanego dnia 28 maja 2021 roku.

Powyższe dokumenty zapewniają finansowanie działania Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego prowadzonego w siedzibie Urzędu Gminy Wysokie Mazowieckie. Możliwe było wyposażenie pomieszczenia biurowego oraz zakup pomocy. W punkcie udzielane są niezbędne informacje oraz rozpropagowywane są materiały informacyjne dotyczące programu. Mieszkańcy mogą otrzymać niezbędne konsultacje u pracownika, który został przeszkolony w zakresie udzielania niezbędnych informacji na temat programu Czyste Powietrze przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Białymstoku.

W ramach działalności punktu organizowane są cykliczne spotkania informacyjne nt. programu, podczas których aktywnie uczestniczą mieszkańcy gminy poruszając ważne tematy i zapisy programu. Wszelkie uwagi i wskazówki dotyczące możliwych do przeprowadzenia zmian są zgłaszane przez pracownika do WFOŚiGW w Białymstoku do opiekuna programu. Zgłoszenia takie niejednokrotnie skutkowały zmianami programu na korzyść beneficjentów.

Wymierną korzyścią działalności Punktu jest ilość wniosków złożonych przez mieszkańców Gminy Wysokie Mazowieckie. Po udzielonych konsultacjach 81 właścicieli nieruchomości zdecydowało się złożyć swoje wnioski o przystąpienie do programu Czyste Powietrze prowadzonego w naszym województwie przez WFOŚiGW w Białymstoku. Na koniec 2022 roku łączna ilość rozliczonych wniosków wynosiła 42, na łączną kwotę 1 002 351 zł.

Mieszkańcy gminy pytają przede wszystkim o rodzaje możliwych źródeł ciepła, które można wykorzystać w trakcie inwestycji. Przedmiotem zainteresowania mieszkańców jest także temat materiałów termoizolacyjnych dopuszczonych do użycia przez Fundusz.

Wydatki związane z funkcjonowaniem punktu konsultacyjnego w ramach rządowego programu „Czyste Powietrze” w 2021 roku wyniosły 23.000 zł, natomiast w 2022 roku opiewały na kwotę 24.229,81 zł.

- **Zanieczyszczenia powierzchni Ziemi**

Zanieczyszczenia powierzchni Ziemi są związane przede wszystkim z odpadami jakie powstają i są składowane na terenie gminy. Odpady stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla wód powierzchniowych, podziemnych i gleb.

Na obszarze gminy nie ma czynnych składowisk odpadów.

- **Odpady Komunalne**

Nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie zostały objęte nieruchomości zamieszkałe przez mieszkańców od 1 lipca 2013 r. Pozostałe nieruchomości niezamieszkałe, w tym miejsca prowadzenia działalności gospodarczej oraz budynki użyteczności publicznej, są zobowiązane do posiadania umowy na odbiór odpadów z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Wójta Gminy Wysokie Mazowieckie. Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Przez gospodarowanie odpadami rozumie się zbieranie, transport, przetwarzanie odpadów, łącznie z nadzorem nad tego rodzaju działaniami, jak również późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów oraz działania wykonywane w charakterze sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami.

Na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie odpady komunalne powstają głównie w gospodarstwach domowych, a także na terenach nieruchomości niezamieszkałych (obiekty użyteczności publicznej oraz infrastruktury).

W trybie przetargu nieograniczonego został wyłoniony odbiorca odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych – Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Wysokim Mazowieckiem. W ramach powyższej umowy nieruchomości zamieszkałe zostały wyposażone w worki na odpady selektywne. Odpady komunalne z terenu Gminy Wysokie Mazowieckie odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Zorganizowany w gminie system

selektywnej zbiórki odpadów, prowadzony jest z podziałem na następujące frakcje:

- odpady z papieru, w tym z tektury, odpady opakowaniowe z papieru i tektury,
- odpady ze szkła,
- odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych oraz opakowania wielomateriałowe,

- odpady ulegające biodegradacji,
- popiół,
- odpady zmieszane.

Niesegregowane odpady komunalne (zmieszane) odbierane są z nieruchomości raz na miesiąc w miesiącach styczeń, luty, marzec, październik, listopad, grudzień; a w miesiącach od kwietnia do października, raz na dwa tygodnie.

Selektywnie zebrane odpady z papieru i tektury, szkła, tworzywa sztucznego oraz zebrane łącznie metal i opakowania wielomateriałowe oraz popiół gromadzone oddzielnie w odpowiednich workach z folii lub pojemnikach do selektywnej zbiórki, odbierane są z nieruchomości raz w miesiącu. Gmina Wysokie Mazowieckie zapewnia 4 mobilne PSZOK-i: m. Jabłonka Kościelna, m. Dąbrowa- Dzieciel, m. Kalinowo - Czosnowo, m. Stara Ruś.

Gmina Wysokie Mazowieckie zarówno w 2021 jak i w 2022 roku w wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego podpisała umowę z Zakładem Wodociągów, Kanalizacji i Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. w Wysokim Mazowieckiem na „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Wysokie Mazowieckie oraz zorganizowanie i prowadzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK)”. Oprócz możliwości oddawania zużytych przedmiotów do punktu selektywnej zbiórki odpadów zlokalizowanego na terenie miasta Wysokie Mazowieckie przy ulicy Białostockiej 26, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe oraz zużyte opony odbierane są po ich wystawieniu przed posesję dwa razy w roku, w terminach określonych w harmonogramie odbioru odpadów. Odpady zielone, powstające w wyniku pielęgnacji zieleni na terenie nieruchomości 41 zamieszkałych mogą być kompostowane w przydomowych kompostownikach, jeżeli nie powoduje to uciążliwości dla użytkowników sąsiednich nieruchomości. Popiół powstały ze spalania węgla kamiennego może być gromadzony na posesji celem zagospodarowania jeżeli nie powoduje to uciążliwości dla użytkowników sąsiednich nieruchomości z zastrzeżeniem niewysypywania popiołu na drogi, chodniki, koryta rzek, w miejsca zalesione i inne miejsca nielegalnych wysypisk.

Powstające w gospodarstwach domowych odpady ulegające biodegradacji powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane przez mieszkańców we własnym zakresie np. poprzez kompostowanie w przydomowych kompostownikach w zabudowie jednorodzinnej. Kompostowanie w przydomowych kompostownikach może być elementem ograniczania ilości powstających odpadów biodegradowalnych i uwzględniane przy wyliczaniu wypełnienia limitu ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania.

- Gospodarowanie odpadami na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie w 2021 roku

Zestawienie zadeklarowanych ilości osób według metod płatności na koniec 2021 roku

Lp.	Kryterium	Ilość osób segregujących odpady	Ilość osób niesegregujących odpady	Ilość całkowita
1	Gospodarstwo domowe	4424	0	4424
2	Karta Dużej Rodziny	1077	0	1077

W 2021 roku udzielono zniżek za posiadanie przydomowego kompostownika w kwotach:

Miesiąc	Kwota zniżki [zł]
Lipiec	3899,00
Sierpień	3890,00
Wrzesień	3893,00
Październik	3899,00
Listopad	3898,00
Grudzień	3897,00

W analizowanym okresie nie stwierdzono braku posiadania umów na odbiór odpadów z nieruchomości nieobjętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi przez Gminę Wysokie Mazowieckie.

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie do 2023r.
z perspektywą do 2027 r.

W poniższej tabeli przedstawiono ilości poszczególnych odpadów komunalnych pochodzących z terenu Gminy Wysokie Mazowieckie w roku 2021:

L.p.	Kod Odpadu	Masa Odebrana – Nieruchomości zamieszkałe (Mg)	Masa Odebrana – Nieruchomości niezamieszkałe [Mg]	Masa Przyjęta w PSZOK [Mg]	Masa Wysortowana z opadów zmieszanych [Mg]
1	15 01 07 Opakowania ze szkła	61,36	-	-	-
2	15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	51,50	41,54	0,84	1,9
3	15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych	56,31	2,16	0,1	29,48
4	20 01 35* Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23	4,721	-	4,721	-
5	20 03 01 Nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne	535,70	9,32	-	-
6	20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	9,315	-	9,315	-
7	15 01 06 Zmieszane odpady opakowaniowe	20,10	-	-	-
8	20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	44,64	-	-	-
9	15 01 04 Opakowania z metali	6,13	-	4,034	2,18
10	16 01 03 Zużyte opony	-	-	2,88	-
11	17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	-	-	4,2	-
12	20 02 03 Inne odpady nie ulegające biodegradacji	10,2	-	-	-
13	17 01 07 Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,9	-	-	-
	Masa łączna:	800,876	53,02	26,09	33,56

Zgodnie z Ustawą o Utrzymaniu Czystości i Porządku w Gminach (Dz. U. z 2021 r. poz. 888 ze zm.), gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 1) 20% wagowo - za rok 2021;
- 2) 25% wagowo - za rok 2022;
- 3) 35% wagowo - za rok 2023;
- 4) 45% wagowo - za rok 2024;
- 5) 55% wagowo - za rok 2025;
- 6) 56% wagowo - za rok 2026;
- 7) 57% wagowo - za rok 2027;
- 8) 58% wagowo - za rok 2028;
- 9) 59% wagowo - za rok 2029;
- 10) 60% wagowo - za rok 2030;
- 11) 61% wagowo - za rok 2031;
- 12) 62% wagowo - za rok 2032;
- 13) 63% wagowo - za rok 2033;
- 14) 64% wagowo - za rok 2034;
- 15) 65% wagowo - za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

W Gminie Wysokie Mazowieckie poziom ten w roku 2021 wyniósł 42,41 %.

Wymagany poziom został zatem osiągnięty.

W 2021 roku dokonano zakupu koszy ulicznych do segregacji odpadów na kwotę łączną 2.419,82 zł.

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia innymi metodami odpadów „Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe” w roku 2020 wyniósł 100 %. (Aktualnie zgodnie z wyjaśnieniami Ministerstwa Klimatu i Środowiska dotyczącymi przekazywania danych w ramach sprawozdawczości komunalnej za 2021 r., nie ma konieczności osiągania wyznaczonych poziomów tego typu odpadów).

W 2021 roku Gmina Wysokie Mazowieckie złożyła wniosek do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie o dofinansowanie w formie dotacji przedsięwzięcia „Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag” z terenu Gminy Wysokie Mazowieckie. Łączny zaplanowany maksymalny koszt przedsięwzięcia wyniesie 158 000 zł. Odbiór odpadów pochodzących z działalności rolniczej odbędzie się w 5 miejscach należących do Gminy Wysokie Mazowieckie i obejmie kilkaset gospodarstw.

W celu wypełnienia obowiązku ciążącego na wójcie, dotyczącego prowadzenia ewidencji zawartych umów na odbiór i zagospodarowanie odpadów z nieruchomości niezamieszkałych na podstawie art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 r. poz 888 ze zm.), dnia 30 listopada 2021 roku w piśmie nr RIR.6232.33.2021 poproszono o przekazanie w terminie do 23 grudnia 2021 roku kopii potwierdzonej za zgodność z oryginałem umowy zawartej z przedsiębiorcą posiadającym wpis do Rejestru Działalności Regulowanej prowadzonego przez Wójta Gminy Wysokie Mazowieckie, na odbiór i zagospodarowanie odpadów pochodzących z miejsca wykonywania działalności gospodarczej.

Ponadto przypadku niewykonywania działalności w miejscu podanym w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG), poproszono o podanie stosownych wyjaśnień w formie pisemnej również do dnia 23 grudnia 2021 r.

Do końca 2021 roku z 188 aktywnych przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie (dane z CEiDG), 52 z nich nie złożyło do Urzędu Gminy stosownego oświadczenia ani kopii umowy na odbiór odpadów z nieruchomości niezamieszkałych

- Gospodarowanie odpadami na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie w 2022 roku

Zestawienie zadeklarowanych ilości osób według metod płatności na koniec 2022 roku

Lp.	Kryterium	Ilość osób segregujących odpady	Ilość osób niesegregujących odpady	Ilość całkowita
1	Gospodarstwo domowe	4473	0	4473
2	Karta Dużej Rodziny	1138	0	1138

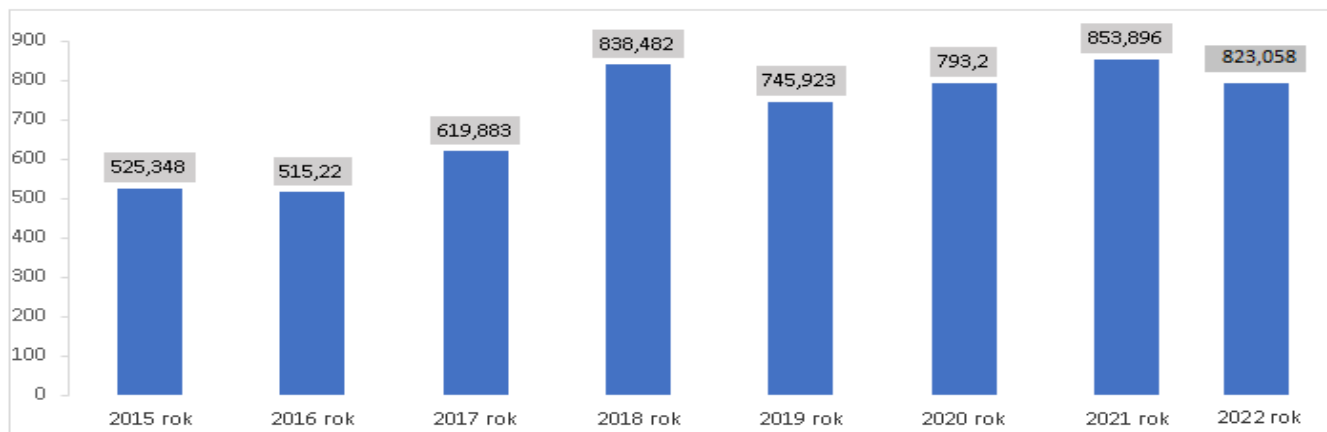
W 2022 roku udzielono zniżek za posiadanie przydomowego kompostownika w kwotach:

Miesiąc	Kwota zniżki [zł]
Styczeń	3875,00
Luty	3877,00
Marzec	3886,00
Kwiecień	3913,00
Maj	3924,00
Czerwiec	3924,00
Lipiec	3926,00
Sierpień	3926,00
Wrzesień	3945,00
Październik	3963,00
Listopad	3972,00
Grudzień	3985,00

W analizowanym okresie nie stwierdzono braku posiadania umów na odbiór odpadów z nieruchomości nieobjętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi przez Gminę Wysokie Mazowieckie.

Całkowita masa odebranych odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Wysokie Mazowieckie

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie do 2023r.
z perspektywą do 2027 r.

Porównanie masy odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy w latach 2015 – 2022 [Mg]

IŁOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH WYTWARZANYCH NA TERENIE GMINY.

W poniższej tabeli przedstawiono ilości poszczególnych odpadów komunalnych pochodzących z terenu Gminy Wysokie Mazowieckie w roku 2022:

L.p.	Kod Odpadu	Masa Odebrana – Nieruchomości zamieszkałe (Mg)	Masa Odebrana – Nieruchomości niezamieszkałe [Mg]	Masa Przyjęta w PSZOK [Mg]	Masa Wysortowana z opadów zmieszanych [Mg]
1	15 01 07 Opakowania ze szkła	57,900		3,600	0,700
2	15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	77,318			2,360
3	15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych	11,420	0,310	0,300	23,900
4	20 01 35* Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23	9,700		4,670	
5	20 03 01 Nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne	567,040			
6	20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	5,390		0,420	
7	15 01 06 Zmieszane odpady opakowaniowe	60,880	10,520		
8	20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	27,000			
9	15 01 04 Opakowania z metali	6,410			4,120
10	16 01 03 Zużyte opony			3,100	
11	17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03			6,900	
12	20 02 03 Inne odpady nie ulegające biodegradacji				9,060
	Masa łączna:	823,058	10,830	18,990	40,140

Zgodnie z Ustawą o Utrzymaniu Czystości i Porządku w Gminach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2519 ze zm.), gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 1) 20% wagowo - za rok 2021;
- 2) 25% wagowo - za rok 2022;
- 3) 35% wagowo - za rok 2023;
- 4) 45% wagowo - za rok 2024;
- 5) 55% wagowo - za rok 2025;
- 6) 56% wagowo - za rok 2026;
- 7) 57% wagowo - za rok 2027;
- 8) 58% wagowo - za rok 2028;
- 9) 59% wagowo - za rok 2029;
- 10) 60% wagowo - za rok 2030;
- 11) 61% wagowo - za rok 2031;
- 12) 62% wagowo - za rok 2032;
- 13) 63% wagowo - za rok 2033;
- 14) 64% wagowo - za rok 2034;
- 15) 65% wagowo - za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

W Gminie Wysokie Mazowieckie poziom ten w roku 2022 wyniósł 34,79 %.

Wymagany poziom został zatem osiągnięty.

Poziom ograniczenia masy odpadów biodegradowalnych w roku 2022 wyniósł 7,66 %.

- **Zanieczyszczenia wód**

Gmina Wysokie Mazowieckie jest terenem typowo rolniczym, w związku z tym zagrożenie wód powierzchniowych stanowią tu przede wszystkim spływy powierzchniowe z pól (głównie nawozów), oraz niekontrolowane zrzuty ścieków. Bardzo dużym zagrożeniem środowiska gminy jest brak zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Problemem są nieszczelne szamba, z których zanieczyszczenia mogą dostawać się do wód gruntowych, lub powodować skażenie gleb. Ponadto zagrożenie stanowi możliwość skażenia wód gnojowicą przechowywaną w sposób nieprawidłowy lub używaną w zbyt dużych dawkach na jeden hektar w pobliżu ujęć wody lub w niewielkiej odległości od powierzchniowych zbiorników wodnych.

Na obszarze gminy Wysokie Mazowieckie główne zagrożenie dla wód gruntowych stanowi nieracjonalne (w zbyt dużych dawkach, w nieodpowiednim czasie i warunkach atmosferycznych) nawożenie mineralne i organiczne, jak również nieodpowiedni sposób przechowywania nawozów.

Bardzo ważnym czynnikiem, który w przyszłości powinien zmniejszyć zagrożenie dla jakości wód jest budowa przydomowych oczyszczalni i sieci kanalizacji sanitarnej. W okresie sprawozdawczym Gmina dotowała budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na koniec 2021 roku ich stan wynosił 410 szt., natomiast na koniec roku 2022 już 418 szt., co świadczy o rozwoju świadomości mieszkańców w kwestii gospodarowania odpadami ciekłymi powstającymi w gospodarstwach domowych. W najbliższych latach planowane jest również dotowanie budowy kolejnych przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych, co będzie odgrywać bardzo ważną rolę dla środowiska naturalnego, gdyż pociągnie za sobą likwidację często nieszczelnych zbiorników bezodpływowych.

Ponadto na jakość wód podziemnych płytkiego krążenia mają wpływ:

- ✓ niezabezpieczone lub źle zabezpieczone (bez uszczelnienia podłoża) składowiska odpadów,
- ✓ szlaki komunikacyjne (szczególnie drogi wojewódzkie nr 506 i 509),
- ✓ ферmy zwierząt,
- ✓ stacje benzynowe zlokalizowane na terenie gminy,
- ✓ nieracjonalne nawożenie nawozami mineralnymi i organicznymi, oraz stosowanie pestycydów,
- ✓ wprowadzanie do gleb surowych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków,
- ✓ rolnicze wykorzystywanie ścieków,
- ✓ nieeksploatowane, źle zabezpieczone studnie wiercone,
- ✓ emisje zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

W 2021 roku udzielono 4 dotacji na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków z budżetu gmin na kwotę 12 000 zł. Natomiast w 202 roku udzielono 8 dotacji na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków z budżetu gmin na kwotę 36 000 zł.

W celu rozwoju sieci wodociągowej oraz sanitarnej w 2021 roku prowadzono następujące inwestycje:

Budowa sieci wodociągowej w m. Osipy-Wydzioły Pierwsze, Stare Osipy – 102.786,89 zł, w tym:

- nadzór inwestorski – 3.200 zł,
- wykonanie sieci wodociągowej w m. Stare Osipy – 45.298,70 zł,
- wykonanie sieci wodociągowej w m. Osipy-Wydzioły Pierwsze – 54.288,19 zł.

Budowa sieci wodociągowej w m. Osipy-Zakrzewizna oraz stacji podnoszenia ciśnienia w miejscowości Gołaszki-Puszcza (wykonanie i nadzór) – 311.575,46 zł, z czego środki unijne – 137.178,37 zł, wkład własny – 78.409,23 zł, w tym

- nadzór inwestorski – 3.100 zł,
- budowa stacji podnoszenia ciśnienia w Gołaszki-Puszczy – 89.790 zł,
- wykonanie sieci wodociągowej w m. Osipy-Zakrzewizna – 122.697,60 zł.

Wykonanie dokumentacji projektowej i kosztorysowej na budowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz sieci wodociągowej w miejscowości Brzóska-Falki – 49.200 zł.

Wykonanie dokumentacji projektowej i kosztorysowej na budowę sieci kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków oraz sieci wodociągowej w miejscowości Michałki

Opłacono za mapy ewidencyjne kwotę 270,20 zł. Umowa na wykonanie programu funkcjonalno-użytkowego została rozwiązana. Cała inwestycja będzie realizowana w roku 2022 w formule zaprojektuj i wybuduj z dofinansowaniem z Funduszu „Polski Ład”.

Wykonanie dokumentacji projektowej i kosztorysowej na budowę sieci wodociągowej w miejscowościach Osipy-Lepertowizna i Stare Osipy oraz zbiornika retencyjnego na Stacji Uzdatniania Wody w Kalinowie-Czosnowie o poj. ok. 100 m³ – 22.140 zł.

W 2022 roku rozpoczęto realizację inwestycji *Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków i sieci wodociągowej w miejscowości Michałki* – koszt poniesiony w 2022 to łącznie 416.109,87 zł, w tym:

- uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego – 252,87 zł,
- dokumentacja techniczna – 33.600 zł,

- przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego – 3.690 zł,
- nadzór inwestorski – 3.567 zł,
- roboty budowlane – 375.000 zł.

Są to wydatki poniesione ze środków własnych w ramach inwestycji, realizowanej z wykorzystaniem środków z Rządowego Funduszu Polski Ład, która zostanie ukończona w 2023 roku.

- **Hałas**

Ocena stanu środowiska ze względu na emisję hałasu z różnych źródeł dokonywana jest na podstawie pomiarów poziomu dźwięku równoważnego A w dB. Wyniki prowadzonych pomiarów odnoszone są do wartości dopuszczalnych zawartych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Gmina Wysokie Mazowieckie nie posiada monitoringu wielkości hałasu, co nie pozwala na dokładną ocenę zagadnień zanieczyszczeń środowiska hałasem.

W gminie Wysokie Mazowieckie występują nieliczne zorganizowane źródła hałasu (tartaki, młyn). Obiekty te usytuowane są w odpowiedniej odległości od zabudowań mieszkalnych. Emisja hałasu z tych obiektów nie przekracza dopuszczalnego poziomu 60 dB.

Innym dużym źródłem hałasu jest hałas komunikacyjny odbywający się przy drodze krajowej nr 66 relacji Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Szepietowo – Bielsk Podlaski, oraz przy drodze wojewódzkiej nr 678 przebiegającej przez Wysokie Mazowieckie – Sokoły – Białystok. O wielkości poziomu hałasu z tych źródeł decydują: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, ich stan techniczny, stan nawierzchni dróg, płynność ruchu, nachylenie jezdni, a także kultura jazdy kierowców. Hałas drogowy jest jednym z najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku, przede wszystkim ze względu na powszechność jego występowania.

- **Promieniowanie elektromagnetyczne**

Promieniowanie elektromagnetyczne to stosunkowo nowe zanieczyszczenie środowiska. Źródła pól elektromagnetycznych stanowią linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, 220 kV i 400 kV oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne.

Do punktowych źródeł promieniowania niejonizującego należą także, m.in.:

- nadajniki radiowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne pracujące w zakładach przemysłowych, ośrodkach medycznych oraz będące w dyspozycji miejskiej policji i straży pożarnej.
- sprzęt gospodarstwa domowego i powszechnego użytku zasilany prądem zmiennym.

Wszystkie te systemy są źródłami promieniowania elektromagnetycznego emitowanego w szerokim zakresie częstotliwości i o różnych poziomach wartości natężenia pola elektromagnetycznego.

Zasady ochrony pracy i środowiska naturalnego przed szkodliwym działaniem pola elektromagnetycznego są w Polsce określone szczegółowymi przepisami. Przepisy te wymagają przeprowadzania okresowych kontroli natężenia pola elektromagnetycznego w pobliżu źródeł promieniowania. Narzucają warunki, konieczne do spełnienia, przy lokalizacji i eksploatacji urządzeń wytwarzających promieniowanie, w pobliżu miejsc zamieszkałych, a także budownictwa

w pobliżu istniejących źródeł promieniowania (np. nadajników radiowych, telewizyjnych, stacji transformatorowych i rozdzielni wysokiego napięcia).

Na obszarze gminy źródłem promieniowania niejonizującego są linie energetyczne wysokiego napięcia – 110 kV oraz 220 kV przebiegające przez teren gminy. Aby uniknąć zagrożenia spowodowanego promieniowaniem należy lokalizować budynki mieszkalne w taki sposób, aby znajdowały się w odległości powyżej 20 m od linii wysokiego napięcia. Poza liniami wysokiego napięcia nie ma w gminie innych źródeł promieniowania.

- **Awarie**

W gminie Wysokie Mazowieckie nie występują źródła, które mogłyby spowodować poważne awarie. Poważne awarie mogą wystąpić w gminie jedynie na skutek wypadków drogowych oraz wycieków substancji niebezpiecznych ze środków transportu. W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnych poważnych awarii mających szkodliwy wpływ na środowisko naturalne.

Awarie, które mogą zagrozić środowisku gminy Wysokie Mazowieckie, mogą wystąpić w wyniku wypadków kolejowych i drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak: niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków, indywidualnym i niepowtarzalnym przebiegiem.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi „Krajowy rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii”. W rejestrze tym nie znajduje się żaden podmiot zlokalizowany na terenie gminy Wysokie Mazowieckie.

Działania o charakterze systemowym.

- Monitoring środowiska.
- Edukacja ekologiczna.

Urząd Gminy prowadzi na bieżąco monitoring stanu środowiska, analizuje zmiany w środowisku i ocenia zagrożenia.

Urząd Gminy w oparciu o dane od firm prowadzących działalność odbioru odpadów na terenie Gminy prowadzi ewidencję gospodarstw posiadających podpisane umowy na wywóz odpadów stałych oraz nieczystości ciekłych. Rokrocznie sporządzane są sprawozdania z gospodarki odpadami, w tym ilości odpadów poddanych recyklingowi, które przedkładane są do Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Szkoły z terenu gminy sporządzają sprawozdania z m. in. wykazami emisji gazów do powietrza ze spalania oleju opałowego lekkiego i gazu (w ramach opłat za korzystanie ze środowiska) oraz odprowadzania ścieków do gruntu zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym.

W okresie sprawozdawczym prowadzone były działania zmierzające do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy oraz poprawy komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych Gminy.

W 2022 roku na podstawie Zarządzenia nr 15/22 Wójta Gminy Wysokie Mazowieckie z dnia 22 lutego 2022 r. w sprawie prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe i ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków przeprowadzono działania mające na celu utworzenie w/w ewidencji.

Na podstawie ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, wójt gminy prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Do końca 2022 r. deklaracje złożyło łącznie 984 właścicieli lub użytkowników nieruchomości położonych na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie.

Podłączenie do sieci kanalizacyjnej zadeklarowało 27 osób (w miejscowości Brzóska-Falki), 542 wskazało posiadanie zbiornika bezodpływowego, natomiast 415 zadeklarowało posiadanie przydomowej oczyszczalni ścieków.

Mieszkańcy Gminy Wysokie Mazowieckie mogą zlecać wywóz nieczystości ciekłych wszystkim podmiotom wpisanym do Rejestru Działalności Regulowanej prowadzonej przez Wójta Gminy Wysokie Mazowieckie, na dzień 31.12.2022 r. były to następujące podmioty:

L.p.	Nazwa przedsiębiorcy	Adres	Numer decyzji
1.	WC Serwis Sp. z o.o. Spółka Komandytowa	UL..SZYBOWA 2 41-808 ZABRZE	SG.6233.1.2016
2.	Zakład Wodociągów Kanalizacji i Energetyki Ciepłej Sp. o.o. w Wysokim Mazowieckiem	UL.1 MAJA /6 18-200 WYSOKIE MAZOWIECKIE	SG.6233.1.2017
3.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zambrowie	UL.POŁOWA 19 18-300 ZAMBRÓW	OE.6233.1.2011
4.	MPO Sp. z o.o.	UL. 42 PUŁKU PIECHOTY 48 15-950 BIAŁYSTOK	OE.7050-2/2/07/09
5.	mToilet Sp. z o.o.	UL. TORUŃSKA 31 03-226 WARSZAWA	RIR.6233.1.2021
6.	TOI TOI Polska Sp. z o.o.	UL. PŁOCHOCIŃSKA 29 03-044 WARSZAWA	RIR.6233.1.2022
7.	MILATRANS.pl Lucyna Borowska	UL. SERWISOWA 1, ŁYSKI 16-070 CHOROSZCZ	RIR.6233.4.2021

W 2021 roku w celu wypełnienia obowiązku ciążącego na wójcie, dotyczącego prowadzenia ewidencji zawartych umów na odbiór i zagospodarowanie odpadów z nieruchomości niezamieszkałych, wezwano osoby mające aktywny wpis wg CEiDG dotyczący prowadzonej działalności na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie do przekazania kopii potwierdzonej za zgodność z oryginałem umowy zawartej z przedsiębiorcą posiadającym wpis do Rejestru Działalności Regulowanej, na odbiór i zagospodarowanie odpadów pochodzących z miejsca wykonywania działalności gospodarczej. Łącznie 160 właścicieli firm złożyło w urzędzie gminy stosowne informacje dotyczące odbiór i zagospodarowanie odpadów pochodzących z miejsca wykonywania działalności gospodarczej. 7 firm nie dokonało ciążącego na nich obowiązku.

- Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków w Gminie Wysokie Mazowieckie

Od dnia 1 stycznia 2021 roku weszła w życie nowelizacja Ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów, która założyła utworzenie bazy CEEB – Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Właściciele domów mieli obowiązek zgłosić, czym ogrzewają dom do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Ci, którzy uruchomili swoje urządzenia grzewcze przed 1 lipca 2021 r. mieli czas na zgłoszenie do końca czerwca 2022 r. – w wymaganym ustawowo terminie 1278 właścicieli lub zarządców nieruchomości złożyło deklaracje dotyczące źródeł ciepła i źródeł spalania paliw zainstalowanych w nieruchomościach położonych na terenie Gminy Wysokie Mazowieckie. Łączna liczba złożonych deklaracji na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 1828 – co było

wynikiem niemiernym – ponieważ w 4 kwartale 2022 roku dokonywano licznych zmian deklaracji do bazy CEEB w związku z ogłoszonymi dodatkami do paliw stałych i gazowych. Mieszkańcy zadeklarowali następujące źródła ciepła (dane dotyczą deklaracji złożonych w ustawowym terminie):

Kocioł gazowy – 63 nieruchomości;

Kocioł na paliwo stałe z automatycznym podawaniem paliwa – 291 nieruchomości;

Kocioł na paliwo stałe z ręcznym podawaniem paliwa / zasypowy – 773 nieruchomości;

Kocioł olejowy – 19 nieruchomości;

Kolektory słoneczne do ciepłej wody użytkowej – 51 nieruchomości;

Kominiek / koza / ogrzewacz powietrza na paliwo stałe – 83 nieruchomości;

Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny – 179 nieruchomości;

Piec kaflowy na paliwo stałe – 68 nieruchomości;

Pompa ciepła – 16 nieruchomości;

Trzon kuchenny / piecokuchnia / kuchnia węglowa – 113 nieruchomości.

Zebrane dane wskazują, że mieszkańcy naszej gminy są często wyposażeni w dwa źródła ciepła co pozwala na zapewnienie niezależności energetycznej.

Z zebranych danych wynika również, że mieszkańcy korzystają z kilku paliw w jednym gospodarstwie domowych, są to:

Drewno kawałkowe: 713 nieruchomości;

Pellet drzewny: 109 nieruchomości;

Węgiel i paliwa węgl pochodne: 819 nieruchomości.

W dniach od 17 sierpnia 2022 r. do dnia 30 listopada 2022 r. mieszkańcy Gminy Wysokie Mazowieckie złożyli 1537 wniosków o wypłatę dodatku węglowego. Dodatek ten w 2022 roku został wypłacony dla 1171 wnioskodawców na kwotę łączną 3 513 000,00 zł. Koszt obsługi (2%) tej kwoty wynosił 70 260,00 zł do dyspozycji urzędu gminy. W styczniu 2023 r. wypłacono jeszcze 2 dodatki węglowe na podstawie zakończonych postępowań wyjaśniających na łączną kwotę 6 000,00 zł.

Od dnia 22 września 2022 r. do dnia 30 listopada 2022 r. mieszkańcy Gminy złożyli 163 wnioski o przyznanie dodatku na inne źródła ciepła (zakup drewna, peletu, oleju opałowego oraz gazu skroplonego LPG).

Wypłacono w/w dodatki na łączną kwotę 349 500,00 zł. Koszt obsługi wypłat w przypadku tych dodatków wyniósł 6 990,00 zł.

Wpłynęły także 2 wnioski o wypłatę dodatku dla podmiotów wrażliwych na kwotę łączną 21 736,30 zł – wypłaty zostały zrealizowane. Koszt obsługi tych wypłat wyniósł 434,73 zł – do dyspozycji urzędu.

5. Podsumowanie i wnioski.

W dnia 16 grudnia 2020 uchwałą Rady Gminy Wysokie Mazowieckie został przyjęty Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie do 2023 r. z perspektywą do 2027 r. Jest to dokument, zgodnie z którym gmina Wysokie Mazowieckie ma realizować politykę ochrony środowiska. Obowiązek opracowania programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.).

Struktura i zawartość dokumentu jest zgodna z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 r., opublikowanymi przez Ministerstwo Środowiska (zwanymi dalej Wytycznymi). Zgodnie z założeniami polityki ochrony środowiska przedmiotowy dokument opracowano w oparciu o zapisy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 ze zm.). Zgodnie z Wytycznymi ramy czasowe Programu zostały określone zbieżnie z okresami obowiązywania głównych dokumentów strategicznych i programowych w obszarze ochrony środowiska – do 2020 roku.

W ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie do 2023 r., z perspektywą do roku 2027:

- oceniono stan środowiska naturalnego i przeanalizowano zagrożenia i problemy poszczególnych komponentów środowiska;
- określono cele, kierunki interwencji oraz zadania, zmierzające do poprawy stanu środowiska;
- przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań ujętych w opracowaniu.

Opis stanu środowiska poprzedzony został analizą przyczyn takiego stanu oraz wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, tj.: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami.

W każdym z obszarów interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj.:

- adaptację do zmian klimatu,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- działania edukacyjne.

Cele i kierunki interwencji ujęte w Programie wyznaczono na podstawie zdefiniowanych zagrożeń problemów w poszczególnych obszarach interwencji, w oparciu o analizę założeń dokumentów strategicznych i programowych. Cele i kierunki Programu mają charakter komplementarny, co oznacza, że realizacja zamierzeń w jednym z obszarów interwencji przyczynia się do osiągnięcia celów w innych obszarach. Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru może się przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu. Koszty realizacji zadań zostały oszacowane na podstawie informacji przekazanych w ankietach od jednostek samorządowych i innych jednostek publicznych.

Dla każdego z celów proponowanych w Programie określono wskaźniki realizacji.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono przedsięwzięcia, które były realizowane w ramach przyjętego przez Radę Gminy Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wysokie Mazowieckie. Większość założeń jest realizowana w większym lub mniejszym stopniu. Wiele

zadań ze względu na wysokość nakładów potrzebnych do ich zrealizowania zostało przesuniętych w czasie w związku z możliwością pozyskania dofinansowania z różnych funduszy, w tym unijnych.

Niektóre z zadań obciążają budżet i wymagają znacznych nakładów finansowych, co niejednokrotnie jest przyczyną braku ich realizacji. W tym przypadku ważną sprawą jest określenie priorytetów dla poszczególnych zadań i określenie konieczności ich wykonania w określonym czasie.

Reasumując można stwierdzić, że założone w polityce ekologicznej państwa cele są realizowane w gminie Wysokie Mazowieckie zgodnie z kierunkami i priorytetami określonymi w gminnym programie ochrony środowiska.